

Regeringens proposition

2004/05:96

Vissa pensionsfrågor, m.m.

Prop.
2004/05:96

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 10 mars 2005

Göran Persson

Berit Andnor
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen att beräkning av inkomstbasbeloppet skall göras utifrån ett basal som motsvarar det för år 2005 oavrundade inkomstbasbeloppet. Med gällande bestämmelser görs beräkningen utifrån det föregående årets avrundade inkomstbasbelopp.

I propositionen föreslås också att reglerna för fördelning av arvsvinster efter personer som inte har fyllt 17 år ändras på så sätt att fördelningen inte görs mellan kvarlevande i samma åldersgrupp utan mellan alla kvarlevande under 17 år som har pensionsbehållning.

Vidare föreslår regeringen i propositionen vissa förändringar i beräkningen av barnår rätt för föräldrar som har utländsk ersättning och pensionsgrundande belopp för studier.

I propositionen föreslås även att sista datum för adoptivföräldrar att ansöka om rätt till pensionsgrundande belopp för barnår för åren 1960 – 2004 flyttas fram till den 31 mars 2007.

Slutligen föreslås vissa rättelser.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	8
2.3	Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223)	9
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade....	10
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning.....	11
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag	12
3	Ärendet och dess beredning.....	13
4	Beräkningen av inkomstbasbeloppet.....	13
5	Tilldelning av arvsvinster för personer som inte har fyllt 17 år.....	14
6	Beräkning av pensionsgrundande belopp för barnår i vissa fall	15
7	Förlängd tid för ansökan om barnårsrätt för adoptivföräldrar.....	16
8	Rättelser m.m.....	17
9	Författningskommentar	17
9.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	17
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	18
9.3	Förslaget till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223).....	19
9.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade....	19
9.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning.....	19
9.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag	19
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 2005	20

Regeringen föreslår att riksdagen
antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
2. lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
3. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
4. lag om ändring i lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade,
5. lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning,
6. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

dels att 1 kap. 6 §, 3 kap. 21 § samt 5 kap. 4 och 5 §§ skall ha följande lydelse,

dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2002:206) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

Regeringen skall för varje år fastställa ett inkomstbasbelopp. Inkomstbasbeloppet skall *för år 2001 motsvara det för det året fastställda förhöjda prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. För år därefter skall inkomstbasbeloppet räknas om med förändringen av inkomstindex för det år inkomstbasbeloppet skall avse i förhållande till inkomstindex för året dessförinnan.* Det omräknade beloppet skall avrundas till närmaste hundratal kronor.

Regeringen skall för varje år fastställa ett inkomstbasbelopp. Inkomstbasbeloppet skall *räknas fram genom att bastalet 43 313 multipliceras med kvoten mellan inkomstindexet för det år inkomstbasbeloppet skall avse och inkomstindexet för år 2005.* Det omräknade beloppet skall avrundas till närmaste hundratal kronor.

3 kap.

21 §

För en försäkrad som under intjänandeåret har erhållit sådan ersättning som avses i 18 § skall det belopp som anges i 17 § första stycket 3 minskas med det belopp som summan av den försäkrades pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp enligt 4 och 8 §§ samt de i 18 § omnämnda inkomsterna och det belopp som avses i 17 § första stycket 3 överstiger sju och en halv gånger det för intjänandeåret gällande inkomstbasbeloppet. Sådan minskning skall också göras om det pensionsgrundande belopp som beräknas enligt 17 § första stycket 1

För en försäkrad som under intjänandeåret har erhållit sådan ersättning som avses i 18 § skall det belopp som anges i 17 § första stycket 3 minskas med det belopp som summan av den försäkrades pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp enligt 4, 8 och 24 §§ samt de i 18 § omnämnda inkomsterna och det belopp som avses i 17 § första stycket 3 överstiger sju och en halv gånger det för intjänandeåret gällande inkomstbasbeloppet. Sådan minskning skall också göras om det pensionsgrundande belopp som beräknas enligt 17 § första

tillsammans med summan av den försäkrades pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp enligt 4 och 8 §§ samt de i 18 § angivna inkomsterna överstiger sju och en halv gånger det för intjänandeåret gällande inkomstbasbeloppet.

stycket 1 tillsammans med summan av den försäkrades pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp enligt 4, 8 och 24 §§ samt de i 18 § angivna inkomsterna överstiger sju och en halv gånger det för intjänandeåret gällande inkomstbasbeloppet.

5 kap.

4 §

Pensionsbehållningar för personer som har avlidit skall fördelas till kvarlevande födda samma år som de avlidna genom årlig omräkning av de kvarlevandes pensionsbehållningar. Fördelningen skall göras med hjälp av arvsvinstfaktorer.

Fördelning av pensionsbehållningar enligt första stycket skall avse, när det gäller fördelning efter personer som har avlidit före det år då de skulle fylla 60 år, året efter dödsfallen och, när det gäller fördelning efter andra avlidna, året för dödsfallen. Vid fördelningen skall det bortses från pensionsbehållning som härrör från pensionsrätt för året för dödsfallen och därefter. Fördelning efter personer som har avlidit det år de fyllt eller skulle fylla 60 år eller senare skall göras sedan fördelning som avser pensionsbehållningar för personer som har avlidit tidigare har gjorts och sedan pensionsrätt för året före det år fördelningen avser har fastställts.

Pensionsbehållningar för personer som har avlidit skall, *om inte annat följer av andra stycket*, fördelas till kvarlevande födda samma år som de avlidna genom årlig omräkning av de kvarlevandes pensionsbehållningar. Fördelningen skall göras med hjälp av arvsvinstfaktorer.

Pensionsbehållningar för personer som har avlidit före det år då de skulle ha fyllt 17 år skall fördelas till kvarlevande, som är under 17 år det år som personerna avled, genom årlig omräkning av de kvarlevandes pensionsbehållningar. Fördelningen skall göras med hjälp av arvsvinstfaktorer.

Fördelning av pensionsbehållningar enligt första och andra styckena skall avse, när det gäller fördelning efter personer som har avlidit före det år då de skulle ha fyllt 60 år, året efter dödsfallen och, när det gäller fördelning efter andra avlidna, året för dödsfallen. Vid fördelningen skall det bortses från pensionsbehållning som härrör från pensionsrätt för året för dödsfallen och därefter. Fördelning efter personer som har avlidit det år de fyllt eller skulle ha fyllt 60 år eller senare skall göras sedan fördelning som avser pensionsbehållningar för personer som har avlidit tidigare har gjorts och sedan pensionsrätt för året före det år fördelningen avser har fastställts.

Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit före det år då de skulle *fylla* 60 år skall grundas på förhållandet mellan summan av pensionsbehållningarna för personer som har avlidit under året före det år omräkningen avser och summan av pensionsbehållningarna för de personer i samma ålder som levde vid utgången av samma år. Vid bestämmande av dessa pensionsbehållningar skall bortses från förändringar efter den 1 december det år fördelningen avser.

Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit *efter det år då de har fyllt 16 år, men* före det år då de skulle *ha fyllt* 60 år skall grundas på förhållandet mellan summan av pensionsbehållningarna för personer som har avlidit under året före det år omräkningen avser och summan av pensionsbehållningarna för de personer i samma ålder som levde vid utgången av samma år. Vid bestämmande av dessa pensionsbehållningar skall bortses från förändringar efter den 1 december det år fördelningen avser.

Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit före det år då de skulle ha fyllt 17 år skall grundas på förhållandet mellan summan av pensionsbehållningarna för personer som har avlidit under året före det år omräkningen avser och summan av pensionsbehållningarna för de personer under 17 år som levde vid utgången av samma år. Förändringar efter den 1 december det år fördelningen avser skall det bortses från vid bestämmandet av dessa pensionsbehållningar.

Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit det år då de har fyllt eller skulle *fylla* 60 år eller senare skall grundas på förhållandet mellan det beräknade antalet personer som har avlidit det år då de uppnått eller skulle ha uppnått samma ålder som den person för vilken beräkningen skall göras och det beräknade antalet kvarlevande personer i samma ålder. Förhållandet skall, för en person som inte har uppnått 65 års ålder, beräknas med ledning av officiell statistik avseende livslängden hos

Arvsvinstfaktorer som avser fördelning av pensionsbehållningar efter personer som har avlidit det år då de har fyllt eller skulle *ha fyllt* 60 år eller senare skall grundas på förhållandet mellan det beräknade antalet personer som har avlidit det år då de uppnått eller skulle ha uppnått samma ålder som den person för vilken beräkningen skall göras och det beräknade antalet kvarlevande personer i samma ålder. Förhållandet skall, för en person som inte har uppnått 65 års ålder, beräknas med ledning av officiell statistik avseende livslängden hos

befolkningen i Sverige under den femårsperiod som närmast har föregått det år då han eller hon uppnådde 60 års ålder. Från och med det år nämnda person fyller 65 år skall beräkningen göras med ledning av officiell statistik för den femårsperiod som närmast har föregått det år då han eller hon uppnådde 64 års ålder.

Arvsvinstfaktorerna skall vara lika för kvinnor och män. De skall årligen fastställas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

befolkningen i Sverige under den femårsperiod som närmast har föregått det år då han eller hon uppnådde 60 års ålder. Från och med det år nämnda person fyller 65 år skall beräkningen göras med ledning av officiell statistik för den femårsperiod som närmast har föregått det år då han eller hon uppnådde 64 års ålder.

3.¹ De nya bestämmelserna i 3 kap. 11 och 22 §§ tillämpas även för tillgodoräknande av pensionsgrundande belopp för åren 1999–2004. Anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för åren 1999–2004 skall ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 *januari 2006*. Sådan anmälan som enligt 15 kap. 6 § skall göras senast den 31 januari fastställelseåret, skall i dessa fall i stället göras senast den 31 *januari 2006*.

3. De nya bestämmelserna i 3 kap. 11 och 22 §§ tillämpas även för tillgodoräknande av pensionsgrundande belopp för åren 1999–2004. Anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för åren 1999–2004 skall ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 *mars 2007*. Sådan anmälan som enligt 15 kap. 6 § skall göras senast den 31 januari fastställelseåret, skall i dessa fall i stället göras senast den 31 *mars 2007*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005 i fråga om 1 kap. 6 § och i övrigt den 1 januari 2006.

2. Bestämmelsen i 1 kap. 6 § tillämpas första gången vid beräkning och fastställande av inkomstbasbelopp för år 2006.

3. De nya bestämmelserna i 3 kap. 21 § skall tillämpas första gången för intjänandeåret 2006.

4. De nya bestämmelserna i 5 kap. 4 och 5 §§ skall tillämpas första gången för fastställande av arvsvinster för dödsfallsåret 2006.

¹ Senaste lydelse 2004:784.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Prop. 2004/05:96

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2002:208) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2.¹ Anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp med stöd av de nya bestämmelserna i 29 § skall ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 *januari 2006*. I dessa fall skall även sådan ansökan som avses i 41 § ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 *januari 2006*.

Föreslagen lydelse

2. Anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp med stöd av de nya bestämmelserna i 29 § skall ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 *mars 2007*. I dessa fall skall även sådan ansökan som avses i 41 § ha kommit in till Försäkringskassan senast den 31 *mars 2007*.

Denna lag träder i kraft 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2004:855.

2.3 Förslag till lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223)

Prop. 2004/05:96

Härigenom föreskrivs att 31 § förvaltningslagen (1986:223)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser *mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.*

Föreslagen lydelse

31 §²

Bestämmelserna i 13–30 §§ gäller inte sådana ärenden hos myndigheter i kommuner och landsting där besluten kan överklagas enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna gäller inte heller ärenden hos samordningsförbund som avses i 4 § lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

¹ Lagen omtryckt 2003:246.

² Senaste lydelse 2003:1213.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:360) om
handläggning av ärenden om bilstöd till
handikappade

Prop. 2004/05:96

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade skall upphöra att gälla vid utgången av juni 2005.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning

Prop. 2004/05:96

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Ansökan om assistansersättning skall göras skriftligen hos Försäkringskassan.

Om någon hos en kommun har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, skall kommunen, om den enskilde kan antas ha rätt till assistansersättning, anmäla detta till Försäkringskassan. I sådant fall skall Försäkringskassan även utan ansökan pröva frågan om assistansersättning.

Assistansersättning får inte lämnas för längre tid tillbaka än *tre månader* före den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

Assistansersättning får inte lämnas för längre tid tillbaka än *en månad* före den månad då ansökan eller anmälan gjorts.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar eller anmälningar som gjorts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2004:827.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag

Prop. 2004/05:96

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid tillämpning av 6 och 7 §§ skall den anses blind vars synförmåga, sedan ljusbrytningsfel rättats, är så nedsatt att han eller hon saknar ledsyn. Såsom gravt hörsel-skadad anses den som med hörapparat saknar möjlighet eller har stora svårigheter att uppfatta tal.

Föreslagen lydelse

7 §

Vid tillämpning av 5 och 6 §§ skall den anses blind vars synförmåga, sedan ljusbrytningsfel rättats, är så nedsatt att han eller hon saknar ledsyn. Såsom gravt hörsel-skadad anses den som med hörapparat saknar möjlighet eller har stora svårigheter att uppfatta tal.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

Inkomstbasbeloppet, som årligen fastställs av regeringen, används för att fastställa det högsta beloppet för pensionsgrundande inkomst som skall gälla för kommande år. De tekniska reglerna för beräkningen avviker något från hur prisbasbeloppet beräknas. För att göra beräkningen av inkomstbasbeloppet mer exakt har inom Regeringskansliet tagits fram justerade regler som överensstämmer med principerna för beräkningen av prisbasbeloppet. Förslaget har beretts med Genomförandegruppen, Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten.

I en skrivelse från dåvarande Riksförsäkringsverket (RFV) den 15 oktober 2004 (S2004/8004/SF) lämnade verket ett antal förslag till ändringar i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension. De förslag som nu läggs fram, som har karaktär av mindre justeringar av främst administrativ art, har beretts med Genomförandegruppen, Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten.

I övrigt föreslås vissa ändringar i andra lagar. Dessa ändringar är av rättelsekaraktär och har inte varit föremål för något remissförfarande.

4 Beräkningen av inkomstbasbeloppet

Regeringens förslag: Inkomstbasbeloppet skall beräknas genom att bastalet 43 313 kronor multipliceras med kvoten mellan inkomstindexet för det år som inkomstbasbeloppet skall gälla och inkomstindexet för 2005.

Skälen för regeringens förslag: Inkomstbasbeloppet uppgår till 43 300 kronor för 2005 och används för att beräkna det högsta beloppet för pensionsgrundande inkomst som gäller detta år. Inkomstbasbeloppet följer utvecklingen av inkomstindex och beräknas så att det aktuella fastställda inkomstbasbeloppet multipliceras med kvoten mellan kommande års inkomstindex och inkomstindexet för innevarande år. Inkomstbasbeloppet för 2005 beräknades således genom att multiplicera 2004 års inkomstbasbelopp med kvoten mellan inkomstindex för 2005 och inkomstindex för 2004. Det framräknade beloppet avrundades därefter till närmast hela hundratal kronor. Beloppet beräknas av Försäkringskassan och fastställs varje år av regeringen.

Tillvägagångssättet innebär att kommande års inkomstbasbelopp beräknas med utgångspunkt i ett avrundat belopp. Följden kan bli att inkomstbasbeloppet för ett år kan bli 100 kronor lägre eller högre än om ett oavrundat belopp hade använts. För att öka exaktheten av inkomstbasbeloppet föreslår regeringen att beräkningsmetoden justeras så att beräkningen sker utifrån oavrundat värde. Tekniskt bör detta göras så att det i lagen fastställs ett bastalet och att varje års inkomstbasbelopp beräknas så att bastalet multipliceras med kvoten mellan kommande års inkomstindex och inkomstindexet för det år bastalet gäller. Bastalet bör därvid fastställas till det oavrundade belopp som utgör underlaget till det senast fastställda inkomstbasbeloppet, dvs. beloppet för 2005. Bastalet blir ut-

ifrån detta 43 313 kronor. Regeringen föreslår således att inkomstbasbeloppet skall beräknas genom att bastalet 43 313 kronor multipliceras med kvoten mellan inkomstindexet för det år som inkomstbasbeloppet skall gälla och inkomstindexet för 2005.

För en ändring talar också att beräkningen av prisbasbeloppet och det förhöjda prisbasbeloppet beräknas på motsvarande sätt med hjälp av ett bastal och därmed utifrån oavrundade värden.

Den föreslagna beräkningen medför således att beräkningen blir något mer exakt än tidigare och den kan innebära att inkomstbasbeloppet framöver kan komma att bli såväl lägre som högre än om ett avrundat belopp använts. Skillnaderna är dock små och påverkan på pensionen blir mycket marginell. I den mån förändringen får påverkan på inkomstbasbeloppet så har det betydelse för den maximala pensionsgrundande inkomsten och därmed för avgifterna och utgifterna i systemet. Eftersom pensionssystemet är skilt från statsbudgeten så har förslaget inte betydelse för statsbudgeten annat än vad gäller nivån på den statliga ålderspensionsavgiften. Denna påverkan kan vara såväl positiv som negativ men är i båda fallen – om den alls påverkar – mycket marginell.

5 Tilldelning av arvsvinster för personer som inte har fyllt 17 år

Regeringens förslag: Arvsvinster efter avlidna personer som inte har fyllt 17 år skall fördelas mellan samtliga kvarlevande som inte har fyllt 17 år samma år och som har tillgodoräknats pensionsbehållning.

Skälen för regeringens förslag: Arvsvinster dvs. pensionsbehållningar efter personer som har avlidit skall enligt 5 kap. 4 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) fördelas bland kvarlevande personer i samma ålder. Fördelningen görs genom årlig omräkning av de kvarlevandes pensionsbehållningar och med hjälp av arvsinstfaktorer. Från och med 2004 har kravet på att man måste ha fyllt 16 år för att kunna tillgodoräknas till pensionsgrundande inkomst (PGI) tagits bort. Ändringen gällde även retroaktivt för åren 1999 – 2003. Det innebär att det fr.o.m. inkomstår 1999 kan fastställas PGI och därmed också pensionsbehållning för personer som är yngre än 16 år. Gruppen under 17 år skiljer sig emellertid åt från övriga åldersgrupper genom att det är så få personer i varje årskull som arbetar och tillgodoräknas PGI. Framför allt gäller det de yngre åldersgrupperna där det kan vara endast någon enstaka person som har inkomst som kommer upp till nivån för att denna skall beräknas som pensionsgrundande. Ju mindre gruppen är desto högre blir den tilldelade arvsvinsten för var och en av de kvarlevande. Om det endast skulle finnas en person i en grupp och den personen avlider finns det ingen att fördela arvsinst till.

Regeringen anser inte att de nuvarande bestämmelserna om fördelning av arvsvinster fungerar tillfredsställande för så små åldersgrupper som det här är fråga om. Om arvsinsterna istället för att fördelas inom varje åldersgrupp fördelas mellan alla kvarlevande under 17 år som har pen-

sionsbehållning sker fördelningen inom en större grupp och antalet personer i den enskilda åldersgruppen påverkar då inte arvsvinstens storlek. Även risken att det inte skulle finnas någon kvarvarande att fördela arvsvinst till undviks på detta sätt.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att alla kvarlevande personer under 17 år som har pensionsbehållning skall ses som en grupp vid fastställande av arvsvinstfaktorer och fördelning av arvsvinster efter avlidna personer som under inkomståret inte har fyllt 17 år.

6 Beräkning av pensionsgrundande belopp för barnår i vissa fall

Regeringens förslag: Pensionsgrundande belopp för studier skall beaktas vid fastställande av pensionsgrundande belopp för barnår vid tillämpning av begränsningsregeln i 3 kap. 21 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Skälen för regeringens förslag: Pensionsgrundande belopp för barnår s.k. barnårsrätt kan tillgodoräknas föräldrar till barn som är högst fyra år. Det är den förälder som har den lägsta inkomsten som tillgodoräknas barnårsrätten om inte föräldrarna har anmält något annat. Beräkningen görs varje år enligt tre olika alternativ enligt 3 kap. 17 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP). Det alternativ som ger det bästa resultatet fastställs som barnårsrätt för året. Barnårsrätten utgör, enligt det första beräkningsalternativet (3 kap. 17 § första stycket p 1 LIP), mellanskillnaden mellan den pensionsgrundande inkomst föräldern hade året före barnets födelse och det sammanlagda beloppet av årets pensionsgrundande inkomst och pensionsgrundande belopp för sjukersättning och aktivitetsersättning, pensionsgrundande belopp för plikttjänstgöring och pensionsgrundande belopp för studier. I det andra alternativet beräknas barnårsrätt som mellanskillnaden mellan 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade och det sammanlagda beloppet av föräldrarnas pensionsgrundande inkomst och övriga pensionsgrundande belopp (3 kap. 17 § första stycket p 2 LIP). Enligt det tredje alternativet ges barnårsrätt med ett belopp som motsvarar det för året gällande inkomstbasbeloppet (3 kap. 17 § första stycket p 3 LIP). I de fall pensionsgrundande inkomst tillsammans med pensionsgrundande belopp överstiger 7,5 inkomstbasbelopp bortses i första hand från pensionsgrundande belopp för barnår enligt 3 kap. 3 § LIP.

Vid beräkning av barnårsrätt enligt 3 kap. 17 § LIP skall ersättning för arbete som utförts utomlands samt arbete utfört vid främmande makts beskickning enligt 3 kap. 18 § LIP likställas med pensionsgrundande inkomst. Avsikten med bestämmelsen är att en förälder som har utländsk inkomst inte skall kunna få högre barnårsrätt än den förälder som enbart har inkomst från Sverige. Hänsyn skall även tas till utländsk ersättning om barnårsrätt framräknad enligt 3 kap 17 § första stycket p 1 o 3 LIP skall minskas på grund av att det sammanlagda beloppet av pensionsgrundande inkomst, utländsk ersättning, pensionsgrundande belopp för

sjukersättning och aktivitetsersättning och pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Barnårsrätten skall då minskas enligt 3 kap. 21 § LIP med den delen av det sammanlagda beloppet av pensionsgrundande inkomst, utländsk ersättning, pensionsgrundande belopp för sjukersättning och aktivitetsersättning och pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring som överstiger 7,5 gånger inkomstbasbeloppet. I den nuvarande utformningen av bestämmelsen tas emellertid inte hänsyn till pensionsgrundande belopp för studier. Detta kan innebära att föräldrar som har sådana utländska inkomster som avses i 3 kap 18 § LIP och pensionsgrundande belopp för studier kan tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för barnår som tillsammans med övriga inkomster överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Även om det torde röra sig om ytterst få personer, om ens någon, anser regeringen inte att det är tillfredsställande att det skulle kunna vara möjligt för personer som har både utländska inkomster och pensionsgrundande belopp för studier att få högre barnårsrätt än andra föräldrar. Regeringen föreslår därför att pensionsgrundande belopp för studier skall beaktas vid beräkning av pensionsgrundande belopp för barnår för personer med sådan utländsk ersättning som avses i 3 kap. 18 § LIP i de fall det sammanlagda beloppet av pensionsgrundande inkomst, samtliga pensionsgrundande belopp samt ersättning enligt 3 kap. 18 § LIP överstiger 7,5 gånger inkomstbasbeloppet.

7 Förlängd tid för ansökan om barnårsrätt för adoptivföräldrar

Regeringens förslag: Sista datum för att ansöka om barnårsrätt för retroaktiv tid för adoptivföräldrar förlängs till den 31 mars 2007.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 januari 2005 utökades möjligheterna för adoptivföräldrar att få pensionsrätt för barnår (prop. 2001/02:84). Med de nya reglerna kan barnårsrätt tjänas in även efter det att barnet fyllt fyra år, vilket innebär att i stort sett alla adoptivföräldrar får möjlighet till fyra års pensionsrätt för barnår med retroaktiv verkan från 1960.

Den utökade barnårsrätten skall så långt möjligt beviljas utan ansökan från föräldrarna. Det kommer dock att finnas fall där barnårsrätten inte kommer att kunna hanteras med automatik. För dessa fall krävs en ansökan från föräldrarna. För att hanteringen skulle kunna avslutas inom rimlig tid sattes den 31 januari 2006 som sista datum för ansökan. Beslut om utökad barnårsrätt planerades kunna ske i samband med de årliga pensionsbeskeden våren 2005. Utifrån detta bedömdes tidsrymden fram till den 31 januari 2006 innebära en god marginal för att informera kvarvarande grupp och för dessa att lämna in en ansökan.

Den administrativa hanteringen har visat sig vara mer tidskrävande än beräknat. Retroaktiva beslut beräknas inte kunna meddelas förrän under andra kvartalet 2006. Sista datum för att ansöka om den utökade och ret-

roaktiva barnårsrätten föreslås därför bli flyttat fram till den 31 mars 2007. Prop. 2004/05:96

Senareläggningen av pensionsbesluten om barnårsrätt samt den senarelagda tidpunkten för sista datum för ansökan har i princip inga ekonomiska konsekvenser för pensions sparare eller pensionärer.

8 Rättelser m.m.

Regeringens förslag: Rättelser görs i förvaltningslagen (1986:223), lagen (1993:389) om assistansersättning och lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag.

En följdändring görs i lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade med anledning av ändrade regler i lagen (1962:381) om allmän försäkring vid inrättandet av den nya Försäkringskassan.

Rättelserna och följdändringen kommenteras i författningskommentaren.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

1 kap.

6 §

Den nya lydelsen av paragrafen innebär att beräkningen av inkomstbasbeloppet knyts till ett bastal. Detta bastal motsvarar det oavrundade belopp som räknats fram för inkomstbasbeloppet för år 2005 och har sin utgångspunkt i inkomstindexet för år 2005. Bastalet och talet 118,41 (inkomstindexet för år 2005) kommer att ligga fast vid beräkningen av inkomstbasbeloppet för åren framöver. Syftet med ändringen är att beräkningen skall utgå från ett belopp som inte är avrundat och att det på så sätt blir ett mer exakt belopp. Motsvarande regel med ett fast bastal tillämpas vid beräkningen av prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

$\text{Inkomstbasbeloppet för år 2005} = 42\,300 \times 118,41/115,64 = 43\,313 = 43\,300$

$\text{Bastalet} = \text{Inkomstbasbeloppet för år 2004} \times \text{Inkomstindex 2005/Inkomstindex 2004} = 43\,313$

$\text{Inkomstbasbelopp år } y = 43\,313 \times \text{Inkomstindex år } y/118,41.$

3 kap.

21 §

Genom ändringen av bestämmelsen skall även pensionsgrundande belopp för studier beaktas vid beräkningen av pensionsgrundande belopp

för barnår för det fall den försäkrade haft inkomster som inte beaktas vid bestämmande av pensionsgrundande inkomst i Sverige. Prop. 2004/05:96

5 kap.

4 §

Pensionsbehållningar skall enligt huvudregeln i första stycket fördelas till kvarlevande med pensionsbehållning födda samma år. Genom ett nytt andra stycke införs ett undantag för fördelning av arvsvinster efter personer som har avlidit före det år då de skulle fylla 17 år. Dessa avlidna skall behandlas som en grupp och fördelningen skall ske till samtliga försäkrade i åldersgruppen med pensionsbehållning.

5 §

Genom ändringen i paragrafen delas åldersgruppen 59 år och yngre upp i två grupper. Den första gruppen består av personer som har avlidit året efter det år då de fyllt 16 år eller senare. Den övre gränsen för denna första grupp är personer som har avlidit året före det år de skulle ha fyllt 60 år. Någon ändring i tekniken för att bestämma arvsvinstfaktorerna för personer i denna åldersgrupp är inte avsedd.

Den andra gruppen – som regleras i det nya *andra stycket* – består av personer som avlidit före det år de skulle ha fyllt 17 år. Fördelningen av pensionsbehållningar avseende denna grupp skall ske på samma sätt som för den första gruppen med den skillnaden att de försäkrade inte skall delas upp i årskullar utan de skall behandlas som en grupp.

För åldersgruppen 60 år och äldre – som regleras i tredje stycket – innebär justeringen av paragrafen ingen ändring i sak.

Punkt 3 i övergångsbestämmelserna

Justeringen av regeln i övergångsbestämmelsen innebär att sista datum för ansökan senarelagts till den 31 mars 2007.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya regeln i 1 kap. 6 § om beräkning av inkomstbasbelopp träder i kraft den 1 juli 2005 och skall tillämpas första gången för fastställande av inkomstbasbelopp för år 2006. Lagen i övrigt träder i kraft den 1 januari 2006. De nya bestämmelserna i 3 kap. 21 § skall enligt punkten 3 tillämpas första gången för intjänandeåret 2006. De nya bestämmelserna i 5 kap. 4 och 5 §§ om fördelning av arvsvinster skall enligt punkten 4 tillämpas första gången för dödsfallsåret 2006.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Justeringen av regeln i övergångsbestämmelsen innebär att sista datum för anmälan och ansökan senarelagts till den 31 mars 2007.

9.3 Förslaget till lag om ändring i förvaltningslagen
(1986:223)

Prop. 2004/05:96

31 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring med anledning av att rubriken till lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ändrats fr.o.m. den 1 januari 2005 (prop. 2003/04:152, bet. 2004/05:SfU4, rskr. 2004/05:8).

9.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:360) om
handläggning av ärenden om bilstöd till
handikappade

Ändringen innebär att 4 § om tillsyn upphävs. Det är en konsekvens av att bestämmelserna om tillsyn (18 kap. 46 och 47 §§) i lagen (1962:381) om allmän försäkring har upphävts fr.o.m. den 1 januari 2005 (prop. 2003/04:69, bet. 2003/04:SfU13, rskr. 2003/04:210).

9.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om
assistansersättning

5 §

Ändringen i tredje stycket är en korrigerings. I den ekonomiska vårpropositionen 2003/04:100 föreslogs att assistansersättning inte får lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad då ansökan eller anmälan gjorts. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273). Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2004. I propositionen (2003/04:152) Anpassningar med anledning av en ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration föreslogs vissa ändringar i första och andra styckena i 5 § fr.o.m. den 1 januari 2005 (bet. 2004/05:SfU4, rskr. 2004/05:8). Av förbiseende uppmärksammades inte den tidigare föreslagna och därefter antagna ändringen i tredje stycket. Detta korrigeras nu. Ändringen i paragrafen föreslås träda i kraft den 1 juli 2005 med övergångsbestämmelser som innebär att äldre föreskrifter fortfarande skall gälla för ansökningar eller anmälningar som gjorts före ikraftträdandet.

9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:703) om
handikappersättning och vårdbidrag

7 §

I paragrafen görs en rättelse på så sätt att hänvisning görs till rätt lagparagraf.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Andnor

Regeringen beslutar proposition 2004/05:96 Vissa pensionsfrågor, m.m.